

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolós szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hóra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 237. szám.

Hétfő, október 19.

Deák Ferenc emlékezete.

Nagybecskerek, október 19.

A haza bölcsének nevétől zeng az ország. Lelkes ünnepeket szentelnek mindenütt az ő dicső emlékezetének, amely száz év múltán, hogy a Gondviselés nekünk adta őt, újabb fényvel árasztja el a magyar nevet és ránk világít most a sötétségben, mint a hogy világítani fog nekünk századok múltán is. Vajha példányképünk lenne ő a bölcs mérséklés jelképe, azé a bölcs mérséklésé, amely a legbiztosabb alapja a népeknek és nemzeteknek.

Az emlékezetét ünneplők közül természetesen mi sem maradhattunk el s Torontál népe buzgón áldozott Neki. A vármegye impozáns ünnepe után a város iakossága róttá le háláját iránta, tegnapelőtt ifja, tegnap nagyja a kaszinó-társulat ünnepén.

Erről a lelkes ünnepről számolunk be itt a következőkben:

Ünnepi díszben pompázott tegnap a kaszinó nagyterme. Nagyszámu ünneplő közönség színes képe tárult elénk s az emelvényen fölállított virágkoszorúta Deák-arcok mutatta, hogy a haza bölcsének emléktárához jött a város közönsége.

Tizenegy órakor fölzendültek az uri férfiak ajkairól a himnusz fölséges akkordjai s a pompás ének, melyet Wagner Nándor hitoktató vezetett, lelkes visszhangot keltett.

Az ének elhangzásával dr. Demkó Endre lépett az emelvényre s a következő nagyhatásu elnöki megnyitót mondotta:

Tisztelt ünneplő gyülekezet!

Ünnepelni hívuk egybe Önöket s örömmel látjuk, hogy ugyanazzal a hévvel, ugyanazzal a lelkesedéssel jelentek meg, mint már oly sokszor máskor. Örömmel üdvözlöm Önöket e helyen, kiket mindannyiszor itt látunk, valahányszor széről, nemesről, különösen pedig magyarságunk, hazafiságunk kimutatásáról van szó.

Üljük meg együtt a mai ünnepet, elmélkedjünk egy kissé és tekintsünk vissza annak a férfinak az életére, kinek egész életében az volt legfőbb vágya, hogy ember legyen és magyar, vagy mondhatnám inkább magyar legyen és ember.

Mert a mai ünnep nem a hazafiai bánatnak, keservnek ünnepe, nem az az ünnep, midőn elmerülünk bánatunk tengerébe, hogy könyzárporral dagasszuk meg azt és hogy végül haragos átkot szórjunk a szemeink előtt elboruló égre és megtagadjuk a kedvtelést, mert a mi igazainknak külön bírót, a mi szenvedéseinek külön bosszúállót nem rendelt; nem is a hazafiai öröm fellángolásának ünnepe ez, amelyen a mult ragyogó dicsőségén elvakított szemeinket a jövő felé fordítjuk, hogy még tündéribb, még szebb képet lássunk magunk előtt és a melyen vakmerő elbizakodottsággal külön gondviselőt válasszunk magunknak, a sziveinkben mindig élő, sokszor elfelejtett, de soha meg nem tagadott magyarok istenét!

Nem, tisztelt ünneplő gyülekezet, a mai nap a komoly elmélkedés napja, ez az az ünnep, melyen egybevetjük vágyainkat és ábrándjainkat, mult küzdelmeink eredményeit és csalódásait és visszatekintünk tisztán látó szemmel nemzeti erőnk és értékünknek arra a legutolsó nagy méregetre, a melyet ő felállított, nyugodt önértékeléssel becsüljük meg a multban szerzett tőkét és elfogulatlan szemmel, de biztos kézzel és az Övéhez hasonló erős akarattal fogjuk hozzá jövendőnk megalapításához.

Szükséges volna a mai ünnepély és az ehhez hasonló elmélkedés még akkor is, ha erre ilyen gondviselészerű alkalom nem kínálkozna. Most, a mikor egy felől a vakmerő titánkodást, másfelől a csüggeteg lemondást látjuk, amikor meggodatlan, rontó kézzel feszegetik az ő nagy alkotását s könnyelmű kockára vetve áll multunk minden erőssége, jövendőnk minden reménye.

Most a mikor, sajnos, kegyeletsértő hangokat kell itt-ott hallanunk a mai ünnepélyről is.

Pedig vélekedhetik valaki bármiképp Deák Ferenc működéséről, de kérdem, szabad-e másként, mint a hála és a tisztelet hangján beszélnünk annak az emlékről, aki akkor, amikor alkotmányunk, magyarságunk, nemzeti mivoltunk az országutjára idegennek, tolvajnak, rablónak kivette közprédaként hevert, aki akkor világra szóló alkotásával hajlékot emelt mindezeknek, amelynek védelme alatt szabadon fejlődhetett? És jól fontolja meg mindenki, hogy ez a hajlék,

ha rajta dísz és sallang nincs is, de szilárd, de századokra szóló és ha könnyelmű kézzel rést ütünk rajta vagy gyáva tétlenséggel nézzük, hogy azt más megbontsa: lesz-e ember, aki azt régi erejében újraépíteni képes?

És végül szükséges a mai ünnepélyen kifejezésére juttatni azt, hogy a nemzet halála a valódi érdem iránt örökkévaló; és mert, ha van alakja a történelemnek, akinek az élete hasznos tanulsággal van telve számunkra, az Deák Ferenc.

Üdvözlöm önöket, t. hölgyeim és uraim! Megnyitom a mai ünnepélyt és kívánom, hogy a „haza bölcsének“ szelleme, az önzetlen hazafiság szelleme, a hazáért való munkálkodás szelleme, a jogfeladást nem ismerő magyarság szelleme és a józan önmérséklet szelleme ihlesse meg és lengje át hazánkat ebben a válságos időben!

A megnyitó beszédet a közönség zajosan megéljenzelte.

Utána Stassik Ferenc ünnepi beszéde következett. A gazdag tartalmu szép beszédet, a melyet mindvégig tetszéssel kísért a közönség, lapunk mai tárcájában közöljük egész terjedelmében.

A beszéd után ismét a férfiak éneke következett s a közönség a Szózat hangjai mellett oszlott szét a fölemelő ünnepségről.

Deák-ünnepek a megyében.

A vármegyében szintén sok helyütt ünnepeleik meg Deák Ferenc emlékezetét. Az ünnepek-ről a következő tudósításokat kaptuk:

Pancsován, mint az ottani lapok írják, a város törvényhatósági bizottsága diszközgyűlést tartott Deák Ferenc emlékezetére, de ez a „diszközgyűlés“ igen furcsa színben tünteti föl az ottani hazafias lelkesedést, mert a közgyűlésen mindössze öt, mond öt bizottsági tag jelent meg. A „diszközgyűlés“ tagjai egyébként 9 órakor a róm. kath. templomban ünnepi nagymisét hallgattak, amely után a közgyűlésen Deák emlékezetét jegyzőkönyvbe iktatták s elhatározták, hogy műveit beszerzik a városház könyvtára számára.

A pancsovai társaskör ünnepe már külön volt s tegnap szép közönség gyűlt össze a társaskör Deák-ünnepére. Az ünnepet a társaskör dalkara vezette be a himnusz elénekülésével, utána Balogh Béla törvényszéki bíró mondott hatásos ünnepi beszédet, majd ismét a dalkar elénekelte a Szózatot.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Deák Ferenc és a 67-iki kiegyezés.

Dr. Stassik Ferenc ünnepi beszéde a nagybecskerei kaszinó-társulat okt. 18-iki Deák-ünnepén.

Korunk a szellemidézés korszaka! Nem azé az oktan, szpirtisztikus szellemidézésé, amely léha szórakozásból, különeködésből, a természeti jelenségek nemtudásából rejtelmeket keresgelve, felhívja mult idők halottjait, hogy azokkal társalogjon. A mi szellemidézésünk egészen más: más a módja, más a célja.

Ne vonjuk saját eszméink, gondolataink szolgálatába nagyjaink tetteit, ne alkossunk magunknak és magunkból bálványokat és ne tapasztaljuk ki azoknak csorbáit a nagy szellemek ideáival, hanem megismerve és megismertetve az eszményt, amelyért ők küzdöttek, megismerve és megismertetve azt a következetes folyamatot, amelyet ők nemes, szép és hazafias céljaik elérésében követtek, vonjuk le a tanulságot és merítsünk oktatás, lelkesedést arra, hogy miképpen építsük föl a jövőt!

Deák Ferenc élete: nemzetünk élete; Deák Ferenc életpályája az okos tanácsoknak tettekben nyilvánuló szakadatlan sorozata; Deák Ferenc működése az elveknek óriási fegyvertára, amelyből nemzeti küzdelmeink számára az idők végeig meg fogjuk találni a kelevézt, amelylyel ellenségeink támadásait visszaverhetjük, meg fogjuk találni azt a vértet, amelyről mindenha tehetetlenül visszapatannak az önkénynek, esküdt ellen-ségtünknek, ősi alkotmányunk megcsorbítására irányuló mérges nyilai. Miért? Azért, mert Deák Ferenc élete a törvénynek, a jognak inkarnációja, mert Deák Ferenc maga a megtestesült törvény, mert Deák Ferenc abban a nagy művé-

ben, amely ujabbkori alkotmányunknak sarkalats alapötvénye, még a viszonyokkal való megalkuvásban is, hazánk ősi jogait, szabadságait védte meg: és ezzel jövő haladásunknak, szabadságaink kibővítésének, az emberileg lehető teljes politikai és polgári szabadságnak, minden nemzet ideáljának alapját vetette meg.

A jog nem valamely létét befejezett és azután mulásnak, veszésnek induló lény, hanem egy örökéletű, folyton fejlődő szerv, amely önmagából meríti erejét, új meg új szükségleteket teremt és egyszersmind megadja ezen szükségletek kielégítésének táplálékait is. A jog nem gyermekeit fölfaló Szaturnusz, hanem emelőkben gazdag istennő, amely szül, éltet és nagyra növeszt.

Hazánk ujabbkori államéletének szellem-óriásai a nemzetünkben, isten kedvező kegyelméből rejlő erőnek pantheisztikus nyilvánulásai; működésük, irányuk nem meddő, hanem tele van csírákkal, amelyekből a biztos, jótermésű jövő fakad.

Széchenyi! Kossuth! Deák! Ez a triász, ez a hármastüszlop, amely utolsó századunk utját bevilágította; Széchenyi anyagi hátramaradottságunkra és erőforrásainkra utalva, a közgazdasági gyarapodás ösvényére vezérelt, Kossuth a demokratikus szabadelvű irány hirdetésével, élő és írott szavának teremtő erejével rázza föl a nemzetet lethargiájából, Deák a fontolva haladás, a bölcs mérlegelés embere, aki nem hajhászta sem az udvar kegyét, nem fogadván el egyebet egy fényképnél, sem a népszerűség ingatag imádását; hanem ment egyenesen tántoríthatatlanul a maga utján, amelyet az ő vezéresillaga, a törvény jelölt meg.

En. tisztelt hallgatóm, ama számos erények és kiváló tulajdonságok közül, amelyek Deák Ferencnek esztét, szívét és akarát díszítik, a törvényesség szigorát tartom legfőbbnek: ez tette őt egyszerű pártvezérből minden idők egyik legna-

gyobb államférfiává akkor, amikor a magyar, függetlenségi harcának leveretése után, elnyomva államiságában, nemzetiségében, nyelvében, politikai és polgári jogaiban megtámadva, végre felocsudott és kibékült királyával: Deák megalkotta azt a nagy közjogi művet, az 1867-iki kiegyezést és „éles ítélőtehetségével, faradhatatlan türelmével és szerencsés tapintatával kibombolyította azt a gordiusi csomót, melyet sem Rákóczy, sem Kossuth, sem Heister és Haynau kardja keresztülvágni nem volt képes“.

A „törvényesség szigora“ volt Deák jellemének fő alapvonása és mivel Deák Ferenc életét elmondani nem tartom egy emlékbeszéd keretében foglalhatónak, mivel akkor egy fél évszázad történetét kellene elmondanom, annyira összefüggvén az ő működése nemzetünk félszázados történetével: csupán a mai aktuális politika szempontjából kiszakítok egy darabot az ő elveiből és ezekkel megvilágítom azt, hogy nemzetünk jelenlegi harca, furcsa még kimondani is! a saját édes anyanyelvünk, önálló államiságunk és nemzeti jellegünk ezen külső jele dadalra juttatásának harca, magában a Deák Ferenc alkotta kiegyezésben találja igazolását, megvilágítom azt, hogy Deák Ferenc épen azért küzdött, amiért mi küzdünk: és bármennyire igyekezzenek az 1867-iki kiegyezés szavait és értelmét az ő méltatlan epigonjai kiforgatni és aulikus meghunyászkodással a kiegyezés tartalmát meghamisítani, ez nekik nem sikerülhet, megcáfolja őket maga Deák Ferenc, meghazudtolja maga a törvény!

Miről van szó, t. hallgatóm, a most folyó nemzeti küzdelemben? Arról, hogy Deák Ferenc műve, a 67-iki kiegyezés, becsületesen végrehaj-tassék, hogy a pragmatica sanctionál és a kiegyezésnél fogva Ausztriával közössé tett ügyekben a teljes paritás, egyenlőség elve érvényesüljön, hogy a magyar állam összes köztintzményeiben a ma-

Nagykikindán szombaton az összes iskolában lelkes ünnepélyek voltak. Különösen szép volt a főgimnázium Deák-ünnepélye, melyen nagy közönség jelent meg. Az ünnep a Kőlcsey Hymuszával kezdődött, melyet az ifjúsági énekkar énekelt. Ezt követte a megnyitó beszéd, melyet Keresztes Miklós főgimnáziumi tanár, az önképzőkör vezető tanára mondott. A megnyitó beszédet követő két szavaltat és a Fohász c. hazafias dal eléneklése után Kemény Gyula VIII. o. tanuló olvasta fel a Deák Ferenc emlékére írt alkalmi beszédét. Ezután a főgimnázium énekkara énekelt, majd Petrovics Emil VII. o. és Krcsméry Károly VIII. o. tanulók hegedű és cimbalomjátéka következett több szavallattal. Az ünnepet a Szózat zárta be.

Nagyszentmiklóson a polgári fiú iskolában, a zárdaiskolában, az állami iskolában és a „Kristóf” állami földmives iskolában voltak szép ünnepok.

Basahidon az ottani községi iskolában szombaton szintén lelkes ünnepély keretében ünnepelték meg Deák emlékeztét. Az ünnepet, melyen nagy közönség vett részt, Hanel Géza községi tanító nyitotta meg Deák Ferenc érdemeit méltató szép beszéddel, amely után az iskolás gyerekek eléneklék a himnuszt. Payer Irén, Kasztori Elza, Felbál Milivoj, Pizkocz Sándor tanulók sikerülten szavaltak, végül a jelen voltak zajosan megéljenztek Hanel Gézát a szép ünnepély rendezéséért.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **Vécsey Istvánné kitüntetése.** Általános tisztelettel és szeretettel környezett urnőre ragyog le most a királyi kegy sugara. Özv. Vécsey Istvánné született hobbai Gyertyánffy Eleonórát tüntette ki ugyanis a felső koronás arany érdemkereszttel a jótékonykodás terén szerzett érdemei elismeréséül valóban méltóbbat alig illehet a királyi kitüntetés. Özv. Vécsey Istvánné volt az, aki a nagybecskerek-i nőegyletet több lelkes honleányával, Menczer Lipóttal megalapította s közel harminc esztendeig állott az egyesület élén s jótékonykodásával nemcsak a nyomorgók szenvedéseit enyhítette, de hazafias és kulturális tekintetben is nagy szolgálatot tett. A jótékony nőegylet állította föl ugyanis az első ovodákat, akkor, amikor még minden németül ment s ezekből az ovodákból indult ki a magyar szellem csirája s növekedett itt azzá a terebélyes fává, ami ma. Ez a nemzeti és kulturális tevékenysége a nőegyletnek, a melyet ma is folytat, elválaszthatatlanul össze van forrva Vécsey Istvánné nevével s így mindenki csak legnagyobb örömmel fogad-

gyar jelleg kizárólagossága kidomborodjék. Kívánjuk, követeljük a magyar zászlónak, magyar címernek, magyar nyelvnek, magyar vezényszónak, magyar kulturának diadalát a magyar hadseregben, mint a közös hadsereg kiegészítő részében is.

És mennyi támpontot nyújtanak e tekintetben is Deák Ferenc szavai!

Már 1836-diki követjelentésében így számol be küldöinek: „A magyar katonaságra nézve is előadtuk és sürgettük mi mindazt, amit e tárgyban 1830-ban ő felségéhez felterjesztettek az ország rendei, különösen, hogy a magyar és vég-helyi ezredéknél a kormányzavak magyarok legyenek, tisztek csak magyarok lehessenek, kik született magyarok és magyarul tudnak, de most is azon felirathat, amelyet a magyar nyelv ügyében felküldöttünk, előadott a nemzetnek az a méltó kívánata, hogy a magyar ezredéknél a kormányzavak magyarosítottassanak, a magyar nyelv az egész magyar katonaságnál behozassék és ennél a főkormányzótól kezdve csak azok alkalmaztassanak, kik a törvény (1830: 7. és 8. c.) rendelkezése szerint nem csak magyarul tudnak, de születésükre nézve is magyarok. A királyi válasz — teszi hozzá szomorúan Deák — mindezekre általában csak azt feleli, hogy ő felsége az 1792: 9, 1807: 1. és 1830: 7. törvényeket meg fogja tartani.”

Kívánunk-e többet ma, mint amennyit hetven évvel ezelőtt kívántunk? Nem, sőt kevesebbet!

Midőn pedig a kiengesztelő hatai az októberi diplomával kínált meg bennünket, amely hazánknak nem a jogfolytonosságban gyökerező, csinált és feltölt alkotmányt akart adni, az 1861-iki országgyűlés a trónbeszédre felirathat választott, egy Deák Ferenc kezéből kikerült mesteremből, amely oktrojált alkotmányt böles mérséklettel, történeti alkotmányunkra és törvényeinkre hivatkozással utasítja vissza: „Alkotmányos életünknek

hatja a kitüntetés, mely a kiváló uriaszonyt érte. Vécsey Istvánné kitüntetéséről szóló legfelsőbb kézirat tegnap jelent meg a hivatalos Budapesti Közlönyben s a következőleg szól:

A személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán özv. Vécsey Istvánné, szül. hobbai Gyertyánffy Eleonórának, a nagybecskerek-i jótékony nőegylet volt elnökének, a közjótékonykodás terén szerzett érdemei elismeréséül, a koronás arany érdemkereszttel adományozom. Kelt Bécsben, 1908. évi október hó 15-én. Ferenc József s. k. Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

— **Meghívó.** A torontálmezei magyar köz-művelődési egyesület igazgatótanácsa folyó évi október hó 21-én, azaz szerdán délután 3 órakor a központi állami elemi népiskola könyvtári helyiségében ülést tart, melyre az egyesületi igazgatótanács tagjait tisztelettel meghívjuk. Tárgyak: 1. A rendes tagok helyesbített névjegyzékének előterjesztése. 2. A D. M. K. E. átiratának tárgyalása. 3. Intézkedés az ingyenes magyar nyelvű esti tanfolyam tárgyában. 4. Indítványok. Az igazgatóság.

— **Knyaskó Lajos jubileuma.** Ez év december havában lesz 25 esztendő évfordulója annak, hogy Knyaskó Lajos, a nagybecskerek-i felső kereskedelmi és polgári iskola kitűnő igazgatója a tanári pályán működik. Ez az évforduló természetesen nem fog elmúlni anélkül, hogy egy hálás tanítványai, mint érdemes tanártársai és nagyszámu tisztelői s ismerősei meg ne emlékezzenek róla. A készülő ünnepségeknek első megnyilvánulása volt az az értekezlet, melyet a felső kereskedelmi iskola volt növendékei tartottak tegnap este a Rósa szállodában. Az értekezleten elhatározták, hogy a volt növendékek az igazgató jubileumát ez év december hó 19. és 20-án fogják megünnepelni. Az ünnepség részletes programját a napokban készítik el.

— **Nándor napja.** Nándor napja nem éppen a legzajosabb névnapok közé tartozik, mivel hogy a Nándorok nálunk nincsenek valami nagy számmal, de annál több jut ki a kevés Nándoroknak a sok jó kívánságból, mert nem kell nagyon megosztani. Ezt bizonyítja az a nagy és előkelő társaság is, amely ma Wagner Nándort, a közszeretettben és köztiszteletben álló hitoktatót vendégszerető lakásán ma fölkereste s elhalmozta Nándor napja alkalmával legjobb kívánságaival.

— **Adófizetés az ex-lexben.** Stefnovics János adóügyi tanácsos a szombati tanácsülésen terjesztette be a szeptember havi közadók beszédéről szóló kimutatást. Ez a kimutatás azért nevezetes különösen, mert míg az ex-lexben az egész országban mindenütt kevesebb adó folyik be, mint máskor, Nagybecskereken megfordítva az idén több adó folyt be, mint tavaly. Az adóügyi tanácsos kimutatása szerint szeptember hónapban befolyt állami adó címén 23.191 kor. 3 fillér; iparkamarai illetékben 97 korona 88 fillér; had-

s nemzeti létünknek alapföltétele: az országnak törvényes önállása és függetlensége, első és leg-szebb kötelességünk tehát minden erőnkkel, minden tehetségünkkel arra fordítani, hogy Magyarország Magyarország maradjon s alkotmányos önállása és függetlensége föntartassék. És midőn ezen önállás lényegében megtámadatik, midőn azt veszély fenyegeti, nem ismerünk teendőink között fontosabbat, nem ismerünk sürgetőbbet, mint az ily megtámadás ellen haladéknélkül felszólalni. . . Öseink, midőn 1723-ban Magyarország koronájára nézve a habsburgi ház nőgára is átruházták az örökösödést, akkor határozott feltételeket kötöttek. . . Midőn az elválaszthatatlanság és fölözthatatlanság elvét a birtoklásra nézve megállapították, azt az országlásnak és kormányzatnak se formájára, se lényegére ki nem terjesztették, sőt ellenkezőleg: világosan kikötötték, hogy a nőgának örökösödésére is kiterjesztessék az 1715: 3. t.-cikknek rendelkezéseit, mely szerint a nemzet biztosítottatik, hogy a fejedelm Magyarországban soha másképp országlani és kormányozni nem fog, mint az országnak alkotott és a jövőben alkotandó törvényei szerint, hogy az ország jogait, szabadságait, törvényeit kötelesen leendő mindenkor megtartani és erről koronáztatásakor királyi hitlevelet adni és esküt tenni.”

Lehet-e kétség az iránt, hogy valamely ország csak akkor bír önállósággal, államisággal, ha minden intézményére az államalkotó elem üti reá bélyegét? Képzhetető-e nemzeti állam anélkül, hogy a nemzeti nyelv ne érvényesüljön az állami élet minden nyilvánulásában és így a hadseregben is? Viszont, aminek a példáját az imént láttuk Posenben és most látjuk Finnországban, nem-e a német, illetőleg az orosz államalkotó, nivelláló és egyenlősítő törekvések következménye az, hogy a hódító nép nyelve tételessé uralkodóvá? Ott van Románia, Bulgária: nem-e

mentességi díjban 112 korona; betegpótlási pótdadóban 1084 korona 75 fillér; tiszai kölcsön fejében 14.188 korona 70 fillér; községi adóban 28.252 korona 10 fillér; községi iskolaadóban 1355 korona 41 fillér; közmunka tartozás fejében 1042 korona; előfogatí váltásdíjért befolyt 60 korona; utadó címén 5998 korona 95 fillér, végül a befolyt megyei adó összege 2205 korona és 70 fillér. E szerint közadó fejében összesen befolyt 77.588 korona és 52 fillér. A múlt év hasonló időszakában közadóban befolyt 76.087 korona 78 fillér, tehát az idej eredmény az ex-lex dacára is 1500 korona és 74 fillérrel kedvezőbb, mint a tavalyi.

— **Magyar nyelv tanfolyam.** A torontálmezei magyar köz-művelődési egyesület folyó évi november hóban ingyenes magyar nyelvű esti tanfolyamot nyit meg, mely 5 hónapra tervezetik. Akik e tanfolyamban résztvenni óhajtanak, jelentkezzenek R. E. Ferenc egyesületi titkárnál a központi iskola-épületben.

— **Esküvő.** Királyhelmecezi Szentpétery Zoltán perjamosi m. kir. postamester, tart. hadnagy e hó 21-én vezeti oltár elé a temesvári-józsefvárosi róm. kath. plébánia-templomban Markesz Sebők m. kir. posta- és táviradósamtanácsos leányát.

— **Övönői választás.** Nagyikindán folyó hó 15-én töltötte be a községi iskolaszék a II. nyegyedben üresedésben volt övönői állást. A választó ülésen dr. Pacséri kir. tanfelügyelő elnökölt s egyhangulag Vlachovits Gizellát választották meg.

— **A tomaseváci hid.** Ismeretes, hogy Nagybecskerek város képviselőtestülete ez év január hó 22-én tartott közgyűlésén hozott határozatával, melyet a törvényhatósági bizottság is jóváhagyott, kimondotta, hogy a tomaseváci Temes-hidat helyreállítja s a hid helyreállításából származó költségeket folyó évi október hó 1-ig az érdekeltég terhére előlegezi. Nagybecskerek a helyreállítási költség címén eddig 18000 koronát előlegezett a vállalkozóknak az érdekeltég terhére s ezért a városi tanács most átirathat kéri az alispánt, hogy az érdekeltég által betérjesztett és jóváhagyott kötelező nyilatkozatokat a költségek beszédhetése céljából engedje át a városnak.

— **Betörés.** Tegnapelőtt éjjel ismeretlen tettesek betörték a Ferenc József-téren levő Bauer-féle mézársházába, ahol álkules segélyével a pénztárt kinyitották, amelyből azután nagyobb összeg készpénzt loptak el. A rendőrség a betörők ellen most megindította a nyomozást.

— **A családi viszály áldozata.** Nagyszentmiklóson a napokban Remmel Jakabné egy forgópisztolytal szíven lötte magát s azonnal meghalt. A szerencsétlen asszonyt családi viszálykodások vitték a végzetes lépésre. Remmelné már régebben foglalkozott az öngyilkosság gondolatával, mert a forgópisztolyt már napok előtt megvette Horváth Alajos kereskedésében, amikortól a pisztoly használatát oly ürügygel tanulta meg, hogy özvegy asszony s félti a kis pénzcsékjét. Teljesen új halotti ruhát vásárolt magának, amelyet szobájában szépen kiterített s szíven lötte magát.

az önállóság negációja volna az, ha ezeknek idegen fejedelmek az ő saját nyelvüket kényszeríték a jogaruk alatt levő nemzetekre? Micsoda joga van törjük tehát mi magyarok, hogy hadseregünkben idegen nyelv, amely a tulsó államfélnek sem nemzeti nyelve, domináljon? A kölcsönös védelemnek a pragmatica sanctioiban lerakott kötelessége miatt azt tűrni nem kényszerülünk!

Ezeket az elveket vonjuk mi le Deák Ferenc 61-iki leiratából!

Ezeket az elveket nagy történelmi apparátussal és okfejtéssel taglalja Lustkandl abszolutisztikus, nyakatekert okoskodására válaszul írt munkájában: „Adalékok a magyar közjoghoz”.

És kell-e klasszikusabb kidomborítása a magyar állami önállóságnak, amivel együtt jár az államnyelv hegemoniája, mint amilyen Deák Ferenc 1865-iki „husvétii cikkében” foglaltatik, a melyben királyunk figyelmébe ajánlja az elődjének egy osztrák államférfi által adott intelmet: „Ha felséged Magyarországot jól és könnyen akarja kormányozni, kormányozza azt saját alkotmányá szerint”.

És nem-e teljesen ráillenek a jelenre, a mostani osztrák miniszterelnök Körbernek és csatlósainak kotnyeleskedő viselkedésére a „husvétii cikknek” szinarany tisztaságu szavai: „Ha valamikor Magyarországnak súlyosabb elégedetlenség mutatkozott és ezen elégedetlenség bizalmatlanságot s talán különválsági vágyakat ébresztett, azt majd mindig az osztrák államférfiaknak a magyar alkotmányosság mellőzésére intézett tanácsa és törekvései okozták és mindig a fejedelmeknek lelkiismeretes igazsága és mélyebb belátása, orvosolta a bajt, állította ismét helyre a bizalmat és ragaszkodást”.

A magyar hadsereg nemzeties szellemét tartja ő kivivandónak mindenkor és minden idevágó nyilatkozatában. Például: az 1866-dik évi

Irodalom és művészet.

* **Arany János irodalmi társaság.** A temesvári Arany János irodalmi társaság péntek d. u. 5 órakor a muzeumi képtárban tartotta meg alakuló közgyűlését, melyen a tagok szép számmal vettek részt. Berecz Ede korelnök melegen üdvözölte a tagokat és a közgyűlést megnyitotta. Dénes Károly az előkészítő-bizottság jegyzője jelentést tett a szervezés előmunkálatainak befejezéséről. A nyár folyamán megtartott értekezletről kiküldött hét tagu bizottság, beható tárgyalás után, 37 délvidéki író választott meg az Arany János-társaság rendes tagjaivá, köztük Torontálból dr. Brájjer Lajost (Nagybecskerek), Csicsáky Imrét (Zsombolya) és dr. Pacséri Károlyt (Nagybecskerek). A tisztikart a következőleg alakították meg: Elnök: dr. Szentkláray Jenő. Másodelnök: Szabolcska Mihály. Főtktár: Dénes Károly. Titkár: egyelőre nem töltik be. Pénztáros: Bellai József. Jogtanácsos: egyelőre nem töltik be. Dr. Szentkláray Jenő elnök beszéde után a tagok elhatározták, hogy október 31-én, szombaton d. u. 5 órakor a muzeumi képtárban értekezletet tartanak, melyen megbeszélnek az első ünnepi közgyűlés tárgysorozatát és megállapítják a közgyűlés napját.

* **Klinikai recipe-könyv.** Dr. Müller Vilmos szerkesztésében a jövő hónapban ily című recipe gyűjtemény jelenik meg Lampel Róbert könyvkereskedésében. A könyvet öt koronaért lehet megrendelni a fent megnevezett cégnél.

Biztosítási Évkönyv. Alig van intelligens ember, a ki ne biztosítana, s alig van ember, a ki törődne a biztosító társaságokkal. Pedig a most megjelent Magyar Biztosítási Évkönyv sokat elmond a biztosítókról, melyekre százezer forintot bizunk. A nagyon elterjedt könyvből tanulhat a laikus is, tanulhat a szakember is, a tisztviselő és a vidéki ügynök is. A társaságok ismertetésén kívül nagyérdékű cikkek vannak benne, a „Biztosítási matematikáról” (Bogyó Samutói), a tengeri biztosításról. A könyv leghasznosabb része a „Karbcsésztan”, melyből sokat lehet tanulni. A könyv ára 4 korona. Kapható a Biztosítási és Közgazdasági Lapoknál Budapesten, VII., Vörösmarty-utca 14. szám alatt.

Sport.

× **Lóverseny Nagyikindán.** A torontálmezei agarász és lovasegylet tegnap kitünően sikerült lóversenyt rendezett Nagyikindán. A nagyikindai lóversenyek mindig nevezetes sportesemény-számba mennek s ez a magyarzatja annak, hogy a rossz idő dacára is olyan nagy és előkelő közönség gyűlt össze a versenyre, amely a lóverseny-sportnak leglelkesebb hívét is kielégítheti. A versenyen megjelent a vármegye közönségének színe-java; így ott láttuk: dr. Dellimanics Lajos főispánt, Karátsonyi Aladár grófot, Jankó Ágoston alispánt, Gerliczy bárót, Baich Iván bárót,

hadi reformpártens ellen szerkesztett feliratában, ahol így szól: „Nem egyedül a hadsereg száma és vitésége az, ami az államot legsúlyosabb veszélyek közt is tartósan biztosítja. Bármily védrendszer mellett is leginkább az emeli a sereg erejét és vitéségét, kitartó elszántságát, ha a nép lelkesült akarata áll mögötte. E lelkesült akaratra pedig csak akkor lehet bízton számítani, ha azon rendszer, mely mellett a honpolgárok az államot védeni kötelesek, a nemzet bizalmával találkozik, mit csak úgy érhet el, ha a jogaiban és legszentebb érdekeiben meg nem sértett nép, meggyőződve a rend célszerűségéről és belátva a hozandó áldozatok szükséges voltát, törvényszerűen nyilvánított hozzájárulásával elfogadja azt.”

Ki az, ki nem látja e nyilatkozatban a hadsereg nemzeties szellemének, hazafias lelkesülésének kívánalmát és valjon lehetséges-e nemzeties jeleg, honfui lelkesedés a magyar hadseregben magyar zászló, magyar színek, magyar vezényszó nélkül?!

És, hogy végre a kiegyezési törvényre térjünk át, miképpen áll e tekintetben a dolog? Földünk-e valamit jogainkból?! Nem és százszor nem! A vezérlet, vezénylet és belsejében a királyra, a nemzet által átruházott felségjogok közé tartozik, amelyet a király szintén csak alkotmányos módon, tehát minden külső, osztrák befolyás mellőzésével gyakorolhat a magyar hadsereg. „Az ország kétségtelen joga — mond Deák — az unjonállitás, az állítás föltételeinek és a szolgálati időnek meghatározása. Ezen jognak gyakorlását mi nem bízunk a delegációra, hanem az országgyűlésnek tartottuk fön sértetlenül. Az ország kétségtelen joga, hogy a védrendszer megállapítása és így átalakítása felett határozzon és e jogot sem bízunk a delegációra, hanem az országgyűlésnek fön tartottuk. Az ország joga, hogy védrendszerét maga állapítsa meg és hogy az országban idegen tisztviselők ne folyjanak be a kormányzat vezetésébe és ez a jog is csorbítás nélkül

Bissingen Ernő grófot, Daniel Ferencet, Urbán Pétert stb. A versenyek délután két órakor kezdődtek. A versenyintézőség tagjai voltak: báró Baich Iván, gróf Bissingen Ernő, dr. Dellimanics Lajos, Rainer Gyula h. őrnagy. — Birák: Gróf Karátsonyi Aladár, Gerliczy F. báró. — Titkár: Jankó Ágoston. — Indító: Urbán Péter. — Mázsló: Dobay Lajos h. kapitány. — Master: Daniel Ferenc. — Pályafelügyelők: Gr. Königsseg Fidélnagy, Wiszkidenszky Géza ny. h. főh. A verseny lefolyása a szakadó eső dacára kitünő volt s a pályát a legkevésbé sem rontotta meg. A verseny sikerét és az érdeklődést legjobban tanúsítja, hogy az akadály versenyben kilenc ló indult, ami meglehetősen ritkaság. A versenyszámokból csak a huszáraltisztek vadászversenye maradt el a rossz idő miatt. Tekintettel arra, hogy a kikindai lóversenyek iránt évről-évre nagyobb az érdeklődés, azt tervezik, hogy a mostani versenypályát állandósítják, ami annál is inkább lehetséges, mert a pálya a vasuti állomás mellett van s ez nagy előnyére szolgál. A lóverseny után a Nemzeti-Szállóban gazdag lakoma volt.

Nyiltér.*

Mindenütt kapható

Szaga Kalodoni

nélkülözhetetlen fogtisztító-szer,
a fogakat tisztán, fehéren és épségben tartja.

(68/I—32.29)

* Az o rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

TÁVIRATOK.

A válság.

Lukács László a királynál.

Budapest, október 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lukács László ma délután Bécsbe utazott s magával vitte a szabadelvűpárt kilences bizottságának elaborátumát, hogy holnap a királynak bemutatassa.

Az új kormány.

Budapest, október 19 (A „Torontál” eredeti táv.) Politikai körökben azt hiszik, hogy holnap a király megbizzza Lukács Lászlót a kabinetalakítással, ezzel egyidejűleg már kész miniszteri listák forog-

fenn van tartva. Ebből pedig, t. hallgatóim, az következik, hogy országgyűlésünknek jogköréhez tartozik az unjonállitás feltételül kikötni, hogy magyar zászló, magyar címer, magyar színek lelkesítsék a katonát, és a védrendszert akként átalakítani, hogy a német vezényszó helyett magyar kommandó buzdítsa a katonát rohamra!

Deák Ferenc szelleme lengi át az Ausztriával kötött kiegyezést, elvei, működése, nyilatkozatai, beszédei maguk megcáfolják azokat, akik az ő elveit meghamisítani, igaz értelmükből kihánytorgatni szeretnék!

Nem lenge, üres frázisok illenek az ő emlékéhez, hanem a saját velős szavai, amelyek a nemzeti állam programját fejezik ki és kicsucosodnak abban a kijelentésében, hogy a kiegyezés nem befejezett, érinthetetlen mű, hanem egy olyan alap, amelyben lábainkat megvetve, fel nem adott jogainkat kiküzdhetjük!

Életírását, államférfiu működésének egész méltatást olvassák önök, t. hallgatóim, életrajzában, beszédeiben, leveleiben... Én, az ő születésének évszázados fordulóján, hozzá legméltóbbnak véltem, hogy elveit a jelennek politikájára vite át, azt hangoztassam:

Merítsük hazafiságunkat az ő elveiből, a törvénynevel, az ő pajzsával, az ő bibliájával, az ő bölcs mérsékletével küzdjünk jogaink kivívásán, küzdjünk azért, amiért ő küzdött: magyarságunkért, a nemzeti államért, amely csak úgy és akkor valósul meg igazán, ha közéletünk minden ágazatát és így hadseregünket is, a magyar nemzeti öntudat, a magyar kultura hatja át, ha a magyar nyelv kivívja azt az uralmat, amely azt isten és emberek előtt megilleti!

Nehéz, de igazságos küzdelmünkben lebegjen felettünk ünnepeltünk lelke, szálljon meg bölcsessége és a jó isten biztosan győzelemre juttatja igazságos ügyünket!

nak közkezen, melyek közül a legvalószínűbbnek mondják a következőt: Miniszterelnök és pénzügy: Lukács László; belügy: Apponyi Albert gróf; kereskedelem: Hieronymi Károly; közoktatás: Berzeviczy Albert; igazságügy: Nagy Ferenc; földművelésügy: Széchenyi Imre gróf; honvédelem: Kolossváry Dezső; a király személye körül: Batthány Lajos gróf; horvát miniszter: Joszypovics Imre.

A kilences bizottság megállapodásai.

Budapest, október 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Polónyi Géza tegnap felkereste Lukács Lászlót, hogy közölje vele a szabadelvűpárt kilences bizottságának a katonai programra való megállapodását. Lukács László nem tehetett eleget Polónyi kérésének, mert a megállapodások egyelőre a korona és a bizottság bizalmas ügyét képezik.

A kilences bizottság megállapodásai a kiszivárgó hírek szerint állítólag a következők volnának:

A magyar tisztok áthelyezendőik. A katonai bíráskodásban a legalsóbb fórumon, a hol nyilvánosság és szóbeliség lesz, a tárgyalási nyelv magyar legyen, ellenben a felsőbb fórumokon, a hol az eljárás csak írásbeli, a tárgyalási nyelv német lenne. A címer és jelvény kérdésben az elhatározást a bizottság mellőzte, mert a megfelelő előmunkálatok készületlenek, ideiglenesen azonban a magyar ezredek zászlóin nemzetiszínű szalagot alkalmaznának.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, október 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott.

Titkos tanácsosok esküje.

Budapest, október 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: Ma délelőtt több ujonnan kinevezett titkos tanácsos tette le az esküt a király kezeibe. Az esküt tett új titkos tanácsosok a következők: Csáky Jenő gróf szepesmegyei főispán, Mayer Lőrinc bécsi udvari lelkész, Prandom Alfréd báró az osztrák szabaddalmi bírság elnöke, Geldern, Bothmer és Moravetz tábornagyk. Az eskütételnél Goluchowszki gróf működött közre.

Az országos katolikus nagygyűlés.

Budapest, október 19. (A „Torontál” ered. táv.) A holnap kezdődő orsz. katolikus nagygyűlésre már nagy számmal megérkeztek a gyűlés tagjai. Ma a magyar keresztény iskolatestvéreket segítő-egyesület tartotta közgyűlését a Szent István társulat dísztermében, délután pedig az országos Pázmány-egyesület tart választmányi ülést a katolikus-kör dísztermében. Este 8 órakor a Vigadó termeiben ismerkedési estély lesz. Az országos gyűlés megnyitó ülése holnap délelőtt 11 órakor lesz a Vigadó nagytermében.

A nemzeti követelések.

Budapest, október 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Székelyudvarhelyről táviratozzák, Udvarhelyvármegye törvényhatósága mai közgyűlésén elhatározta, hogy fölíratot intéz a törvényhozáshoz a nemzeti követelések érdekében.

Az ecsedi lóp égése.

Budapest október 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint hivatalosan konstatálják, az ecsedi lópnál a tűz 1790 hold területet pusztított el. A tüzet nagyrésztben már lo kalizálták.

Kirabolt szeminárium kormányzó.

Budapest, október 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Pécsről jelentik, tegnapelőtt Komócsi István kisszeminárium kormányzó lakásán ismeretlen tettesek betörttek s onnan egy vasszekrényből elraboltak 2400 korona készpénzt. A betörőket nyomozzák.

Budapesti gabonátözsde.

Budapest, 1903. október 19.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	50 kilogr. ára		kilós	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki uj	76	7.40	7.55	80	7.70	7.85
Pestvidéki uj	76	7.30	7.45	80	7.70	7.75
Bánsági uj	76	7.35	7.50	80	0.—	0.—
Bácskai uj	76	7.45	7.60	80	0.—	0.—
Ross uj	elsőrendű	kilós		6.15	6.25	
	másodrendű	70—75		6.05	6.15	
Árpa	takarmány	60—62		5.50	5.70	
	égetni való	62—64		5.40	5.50	
	sőrfőzésre való	64—66		0.—	0.—	
Zab		39—41		5.55	5.70	
Tengeri	bánsági			6.05	6.15	
	másnemű			6.15	6.25	

Határidő-üzlet.

Budapest, október 19. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak kissé csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.56
Buza (áprilisra 1904.)	7.70
Tengeri (májusra 1904.)	5.35
Zab (októberre)	5.41
Rosz (októberre)	6.22

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1903. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:
 Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
 Pancsováról: délután 5 óra 55 p.
 Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.
 Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:
 Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 7 óra 15 p.
 Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
 Pancsováról: reggel 7 óra 23 p.
 Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:
 Zombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 45 p.
 Pancsovára: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.
 Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 45 p.
 Nagyikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:
 Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.
 Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
 Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

3830. sz. 1903.

820—1.1

Pályázati hirdetmény.

600 korona évi fizetéssel rendszersített újszentspéteri irtóki állásra pályázatot hirdetnek.

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni akarják, hogy folyamodványaikat folyó évi október hó 31-ig hozzám adják be.

Perjámos, 1903. évi október hó 14-én.

Gyertyánffy s. k.,
főszolgabíró.

145.150/1903.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

(Kovácszén szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága 1904. évi január hó 1-től számítandólag egy, illetőleg három éven át évenként mintegy 5000 tonna kovácszén szükségletét biztosítani óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok 1903. október hó 23-ig beterveztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyisint az általános és különleges szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrásy-ut 73., II. emelet, 43. ajtó), valamint minden üzletvezetésnél megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtárnál posta útján is megrendelhetők, megjegyezvén, hogy a különleges szállítási feltételek minden példányáért 30 fillér, az általános feltételekért pedig 50 fillér fizetendő.

A feltételeknek posta útján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1903. október hóban.

(3—3)

Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjazatik.)

Pancsovai főszolgabírósgától.

4905. sz. 1903.

822—1.1

Arlejtési hirdetmény.

A Révaujfalu községében fekvő járási gyeptesteri telep helyreállítási munkálataira, melyek mintegy 300 koronával vannak előirányozva, ezennel árlejtés hirdettetik.

Ezen árlejtés megejtésére a határidőt folyó évi október hó 30-ának d. u. 3 órájára tűzöm ki alulírott hivatalnál, hol is a hivatalos órák alatt a költségelőirányzat betekinthető.

A munkákat a legolcsóbb ajánlatot tevő vállalkozónak fog kiadatni.

Pancsován, 1903. évi október hó 14-én.

Dr. Gyertyánffy,
főszolgabíró.

150259/903. C. I. 6.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Nyugotmagyar-osztrák vasuti kötelék.)
(III. pótlék a II. rész 3. díjszabási füzethez.)

A nyugotmagyar-osztrák vasuti kötelékben 1901. évi január 1-től érvényes II. rész 3. díjszabási füzethez 1903. november hó 1-én a III. pótlék lép életbe, mely módosításokat, új díjtételek felvételét és helyesbítéseket tartalmaz.

Ezen pótlék példányai a részes vasutak útján 20 fillérért lesznek megszerezhetők.

Budapest, 1903. október hó.

A m. kir. államvasutak igazgatósága,
a részes vasutak nevében is.

(Utánnomás nem díjazatik.)

24.896/903. sz. Id.

Magyar királyi államvasutak.

Üzletvezetéség Kolozsvárt.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetésége az 1904., esetleg 1905—1906. évben szükséges faggyu szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szükséges mennyiség évente mintegy 1600 kgt. tesz ki.

Ezen mennyiség azonban a tényleges szükségletnek csak megközelítő előirányzatát képezi, miért is a szállítást elnyerő cég köteles lesz a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetéségének kivanatára a szükséghez képest ezen mennyiségnél 25%-al többet, vagy kevesebbet szállítani.

A szállítás a 122291/96. szám alatti általános és a faggyu szállítására vonatkozó 39.986/92. sz. alatt kiadott különleges szállítási feltételek s az ajánlati tárgyalásnál elfogadott minta alapján eszközözendő.

Ezen feltételek a magy. kir. államvasutak összes üzletvezetéségeinél a hivatalos órák alatt naponként megtekinthetők, vagy a budapesti nyomtatványtárnál a megállapított ár előzetes lefizetése mellett megszerezhetők, megjegyezvén, hogy az általános feltételekért 50 fillér, a különleges feltételekért 30 fillér fizetendő.

Az egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ezen külcimmel: „Ajánlat 24.896/903. számhoz” 1903. évi november hó 3-ának déli 12 órájáig a kolozsvári üzletvezetéség I. osztályának főnökénél benyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5%-a készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban 1903. évi november hó 2-ának déli 12 órájáig a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetéségének gyűjtőpénztárána letendő.

Az ajánló cég köteles a szállítási szándékolt faggyuból az anyag minőségének megvizsgálása végett 0.5 kg. mennyiséget szelencébe téve, jól lepecsételve és a szállító jegyével ellátva mintául az üzletvezetéség anyag és leltárbeszerzési ügyosztályához címezve (Emke palota I. emelet 28. ajtó) beküldeni, mert minta nélkül a beérkezett ajánlat tárgyalatni nem fog.

Kolozsvár, 1903. szeptember hóban.

(3.3)

Az üzletvezetéség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

159532/903. F. II.

M. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

A személyszállító vonatok megállásának megszüntetése Esztergom csavargózós megállóhelyen.

Az Esztergom város és Esztergom csavargózós megállóhely közötti csavargózós menetnek folyó évi október hó 16-ától való megszüntetése folytán a budapest—marcheggi vonalon közlekedő és Esztergom csavargózós megállóhelyen menetrendszerű tartózkodással bíró személyszállító vonatok a megállóhelyen az említett naptól kezdve további intézkedésig nem állanak meg, illetve Esztergom városra szóló közvetlen menetjegyek nem adatnak ki.

Budapest, 1903. október hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

2564. sz. 1903.

821—1.1

Arlejtési hirdetmény.

Alulírt községi előjáróság közhírrá teszi, hogy Szerbkeresztur községben folyó évi október hó 20-án d. e. 9 órakor nyilvános árlejtést tart 240 folyóméter 2 légszecső lerakása tárgyában.

A vállalkozó köteles a csöveket, egyéb anyagot és a munkát sajátjából adni.

A kikiáltási ár 1436 kor. 40 fillér.

Ezen összegek 10%-át kötelesek az árlejtető vállalkozók készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban adni.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

A részletes árlejtési feltételek a községi jegyzői irodában megtekinthetők.

Szerbkereszturon, 1903. évi október hó 12-én.

Toponarszky,
jegyző.Jablanov Milos,
II-ik bíró.

34.199/I. szám.

Magyar királyi államvasutak.

B.-pest jobbpárti üzletvezetésége.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak budapesti jobbpárti üzletvezetésége nyilvános pályázat útján 3 évi időtartamra biztosítani óhajja a vonalain alkalmazott azon hivatalnokok és hivatalnokgyakornokok részére szükséges egyenruhák szállítását, kik a fennálló egyenruházati szabályzat értelmében szolgálatkötésben egyenruhát viselni tartoznak.

Az ezen hivatalnokok és hivatalnokgyakornokok által rendszerint viselendő egyenruhák a következők: Nyári zubbony sötétkék kártolt fonalu (Kamgarn) szövetből. Nyári zubbony sötétkék vastag trikotból. Tavasz és őszi zubbony sötétkék vastag trikotból. Téli zubbony sötétkék vastag trikotból. Nyári nadrág kékeszürke trikotból. Nyári nadrág drapszinü, kártolt fonalu (Kamgarn) szövetből. Tavasz és őszi nadrág kékeszürke vastag trikotból. Téli nadrág kékeszürke vastag trikotból. Tavasz és őszi felöltő (csuklyával) sötétkék tüffelből. Téli felöltő (csuklyával) sötétkék palmersztonból. Sapka. Nyakraváló: a) clothból, b) selyemből. Kesztyű. Karkötő.

Szállító cég kötelezi magát, hogy a jelen hirdetmény tárgyát képező ruhadarabok elkészítéséhez szükségesek legkésőbb október 27-én a szükséges egyéb cikkeket pedig, amennyiben beföldön gyártatnak, szintén valamely hazai gyárból fogja beszerezni.

A gyár, honnan a felső kelmek beszereztetnek, az ajánlatban feltétlenül megnevezendő, mert enélkül az ajánlat figyelembe nem vétetik.

A fentebb felsorolt ruhadarabok elkészítésére és szállítására vonatkozó egyéb részletes feltételek alulírott üzletvezetéségtől megszerezhetők, azonkívül a kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthető.

Az ivenként egy korona okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékban a következő felirattal ellátva:

„Ajánlat 34.199. számhoz hivatalnoki egyenruha szállítására.” 1903. évi október 27-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetéség I. osztályához benyújtandók, avagy posta útján ajánlva beküldendők. Bánatpénzkepen, mely esetleg óvadék gyanánt is fog szolgálni, 400 korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban 1903. évi október 26-án déli 12 óráig az üzletvezetéség gyűjtőpénztárána letendő.

Kelt Budapesten, 1903. szeptember hó.

Az üzletvezetéség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

149.144. C/IV. sz.

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

(Töketeres—Gálszecs—Varannói helyi érdekű vasuton érvényes személydíjszabás életbeléptetése.)

Ezen vasuton a megnyitás napján zónarendszerű személydíjszabás lép életbe, mely a magyar királyi államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. szám) 20 fillérért kapható.

Budapest, 1903. október 8-án.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Pénzt, sok pénzt,

havonként 2000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.

Küldje be címét E 978 jelige alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merker” Mannheim,** Meerfeldstrasse. (774—52.18)